XALQIN GÖZ YAŞI ROMANI

MUSA XANBABAZADƏ
Filoloq-ədəbiyyatşünas

(əvvəli ötən sayımızda)

Ədalət Ərənlər kəndinin ən aktivi, ən fəxridir. İxtisasca müəllimdir. Xalq hərəkatının, Xalq cəbhəsinin öncüllərindən-qurucularındandır. Qarabağ müharibəsininiştirakçısıdır.Qolu dirsəkdən kəsilmiş halda evinə dönür. Haqqın-ədalətin, doğruluq-dürüstlüyün tərəfdarıdır:Yalan və yalnçılara sonsuz nifrətlidir. Haqq bildiyi işdən geri addım atmır. Bu keyfiyətlərinə görə tanıyanlar onu "Nemes" çağırırlar.Kəndin, rayonun mənsəbliləri Ədalətdən çəkinir. Yol qəzasında başından ağır xəsarət alır. Müalicədən sonra xeyli sağlamlaşır, normal həyata qayıdır. Sosial dərdləri, xalqın it günündə yaşadığını,rayon rəhbərliyinin özbaşınalığını, utanmadan xalqa ağ yalanlar sırıdığını, hətta prezidenti aldatdıqlarını bütün çılpaqlığı ilə aramsız ifşa edən Ədalətdir: "... hələ icra başçısı utanmaz-utanmaz yolun qırmızı lentini də kəsdi. Üç-dörd il əvvəl gördüz də Prezident fermer təsərrüfatına baxmaq üçün gəldi. Düz həmin təsərrüfata dönən yoldan 5-6 metr irəliyə kimi asfalt vurdular. Asfalt da nə asfalt, heç bir həftə yerdə qalmadı. Kim kimi aldadır, baş açmaq olmur" (səh27).

Rayonun başbilənlərini, Ərənlər kəndinin sahib-mənsəblərini, onların xalqa-millətə zidd addımlarını nəzərdə tutaraq Ədalət sözünü belə bitirir: "Bunların hamısı cinayətkardır, quldurdurlar, bizlər isə onların qulları. Bizləri feodalizm qaydaları ilə idarə edirlər" (səh35).

Romanda hadisələr inkişaf etdikcə,

sujet xətti epizoddan-epizoda adladıqca Ədalətin səsi də gurlaşır, tənqid hədəflərini daha sərrast nişan alır və bir əsər boyu Ədalətin haqqa-ədalətə dəstək verən nəfəsinin od-hərarətini daha yaxından duyuruq: "Kasıb evinə bir tikə çörək aparmağın dərdini çəkirsə, eləsi var ki, həyətində ceyran, ayı, pələng, daha nə bilim nə saxlayır. O heyvanlara bir günə çəkilən xərc bizim altıaylıq əmək haqqımızdır. Maraqlıdır ki, heç kim də haqqını tələb etmir, it əzabını çəkməyi qəbul edir, amma danışmağa qorxur... İnsanlarımız heç vaxt belə məğmun olmayıblar. Yanımızda haqqı danışanın birini sürüyüb həbs edirlər, amma onu müdafiə etməyə kişiliyimiz çatmır" (səh44). "Qədir, cəbhədə, döyüşlərdə Bayramın, İmanın kəl boyda oğlanlarını soruşan olmadı ki? Hələ Mərəzin..." (səh 89). "-Ata 1-ci müharibənin, oğul (balası Pərvizi nəzərdə tutur-M.X) 2-ci müharibənin qazisi oldu və hər ikimiz də qolumuzdan yaralandıq. Oğlum, şükür ki, qolunu kəsməyiblər, zədəli olsa da yerindədir" (səh-1270. bu səs də Ədalətin haqq səsidir. Bu səs o zaman göylərə bülənd olur, yerləri o zaman silkələyir ki, Mərəz Nərmini şəhid kimi qəbul etmir, Nərminin şəhidliyini şübhə altına alır: "Sən, sən, sən nə vicdansız adamsan! Sənin kimi insanlar haradan və nədən törənir? Nərminin şəhid olmadığını deyirsən:Məgər insan tək güllə yarasından, mərmi qəlpəsindənmi şəhid olur? Bəs nahaq sözə, ədalətsiz hərəkətə qurban gedən, hər addımda qudurmuş məmurların tənəsilə üzləşən, balasına bir tikə çörək gətirə bilməyib bütün gecəni göz yaşında boğulan insanlar? Onlar şəhid deyilmi? Bəs bir tikə çörək üçün Rusiyanın çöllərinə düşən, bu günə kimi öldüsü-qaldısı bilinməyən Cəmil və onun kimi on minlərlə insanlar? Bəs balalarını dolandırmaq üçün gecə-gündüz qul kimi işləyən, imkansızlıq üzündən balasını müalicə edə bilmədiyi üçün onu əbədi itirən, rüşvət hesabına oğlanlarını evində gizlədən şərəfsizlərlə müqayisədə tək oğlunu, yeganə varisini Vətən yolunda müharibəyə göndərən, sonda isə çiyinlərində onu məzara aparan, ana şəhid deyilmi? Bəs bizlər, mənim kimi həyatını cəhənnəm əzabında yaşayan milyonlar şəhid deyilmi?! (səh-139-140). Ədalətin ürəkyandıran, qandonduran qəzəbli-nifrətli səsinə çadırda molla susdu, oxunan yasinlər kəsildi, çadır boşaldı, hamı çölə axışdı. Ədalət isə susmur. Beynini qarışdıran cümlələri güllə kimi Mərəzin üstünə yağdırırdı: "Səni və sənin kimiləri puldan, var-dövlətdən, vəzifədəkilərə yaltaqlanmaqdan başqa heçnə maraqlandırmır.Özünü kənddə hörmətli adam sayırsan. Bilirsən camaat sənə niyə hörmət edir? Deyim biləsən, insanlar sənin şərindən, xətandan... kənarda qalmaq üçün üzünə gülürlər. Bunu başa düşürsən?

...Şəhidi (Nərmin xanımın oğlu Babək nəzərdə tutulur-M.X) dəfnə aparanda qəbirstanlığa kimi maşınla gəldin. Niyə, əyinbaşın palçığa batardı? Yağış altında,göz yaşı içində mafənin arxasıyca gedən camaatdan heç utanmadın?!(səh.140)

Ədalətin nifrətli-qəzəbli sözləri

yalnız Mərəzə yox, Ərənlər kəndinin ixtiyar sahiblərinə-Bayrama, İmana və habelə ortada yeyib qıraqda gəzən qudurğan və harınlara, oferist və maxinatorlara tuşlanıb. Bu ifşada, bu ittihamda onların da payı var.

Yazıçı Qafar Cəfərli romanda "tanrının göz yaşları" ifadəsini simvol, obraz səviyyəsinə qaldırır-təmizliyin-saflığın simvolu, büllurluğun-şəffaflığın simvolu, bakirəliyin-paklığın simvolu, xeyirin-uğurun simvolu, xeyirxahların və xeyirxahlıqların simvolu. Elə bir simvol var ki, həm cismani gücə malikdir, həm də mənəvi gücə, həm zahiri təmizləyir, həm də batini!Təmizləyir pal-altarlardan, kiri-kərməni, üst-başlardan biti-birəni. Təmizləyir batindən iblisliyi-xəbisliyi. Pası-hisi, paxıllığı-dağallığı, kini-küdurəti, şeytanlığı-bədgümanlığı... Matəm saxlayır Allahın göz yaşları həm dünyanı vaxtsız tərk edən peyğəmbərsifətli bəndələrinə, həm də vətən yolunda həlak olan yurd şəhidlərinə, bəzən də məətəəl qalır bəndələrinin nankorluğuna, insaf-mərhəmətdən uzaq düşdüklərinə, xəlq etdiklərinin vəhşət-dəhşətlərinə. "Tanrı da halımıza ağlayırdı.Tanrının da Nərmin adlı bir qadının və ailəsinin bu dünyada çəkdiyi əzablara dözümü bitmişdi. Tanrı da dözə bilmir özünün xəlq etdiyi insanların törətdiyi vəhşiliklərə. Amma sən Mərəz və sənin kimilər bu zülmü rahatlıqla edirsiniz. Niyə? Sən insan deyilsən. Ətrafındakı bu qədər ağrı-acılara necə biganə qala bilirsən? Bütün bunlara görə ürəyin heç ağrımır? Onun, sağa əlini göyə qaldırdı,-səbri böyükdür, amma səbirsiz deyil. Tanrını qəzəbindən heç qorxmursan?(səh-140-141). Bu sözləri deyən Ədalətin içi yanırdı.Yanırdı şəhid ailəsinə. Yanırdı ki, axı Allahın bəndələri insan matəminə, insan ağrı-acılarına niyə biganədir, niyə laqeyddirlər? "Ey böyük Tanrı! Ey böyük Allah! İnsanlar daha səndən yox, xəlq etdiyin bəndələrdən qorxurlar. İnsanlar daha sənə yox, bəndələrinə sitayiş edirlər. Birdə çoxallahlılıqdır, deyim biləsən. İnsanlar sənə yalandan and içər, bəndələrinə yox... Heç kimdən, hətta səndən belə qorxmayan məmurlar haram buyurduğun çörəyi rahatlıqla yeyib üstündən su da içirlər. Bir tikə halal çörəyi isə məzlumların burunlarından gətirirlər. Sən buna görəmi bizi xəlq etdin? Bütün bu haqsızlıqlar, ədalətsizliklər gözünün qabağında baş vermirmi?...Sənin mövcudluğuna şübhə edirəm. Adın var, amma özün yoxsan. Olsaydın, bu zülmə dözməzdin... Daha inanmıram sənə,inana bilmirəm, başa düşürsən, inana bilmirəm"(səh-141).

Güclüdür. Qüvvətlidir. Cazibəli-cəzbedicidir. Yanğıyla-odla-atəşlə doludur Ədalətin bu çıxış monoloqu.Oxucunun içində şübhə oyadır Allaha. Şübhə oyadır Onun böyüklüyük və əzəmətinə, onun insaf və mərhəmətinə, Onun haqq və ədalətinə.

Ədalətin-qazi Ədalətin bu çıxış-monoloqu mənə böyük dramaturqumuz Cəfər Cabbarlının "Od gəlini" pyesindəki Babəkin "Yoxdur Allah, mənəm Allah" monoloqunu xatırlatdı. Hər iki monoloq ruh, patetika baxımdan bir-birinə doğma və yaxındır.

Babəkin dəfn mərasiminin

təsirli məqamlarındandır cənazənin qabağında həyətə daxil olan bir zabiti Nərmin anaya bir məktub təqdim etməsi.Məktubun müəllifi Babəkdir. O, yaralı olarkən ay işığında bu məktubu anasına ünvanlamış və zabit dostuna vermişdir ki, anama çatdırsın: "Qibləgahım anam. Erməniləri iti qovan kimi torpağımızdan qovuruq. Oğlun düşmən qarşısından bir addım geri çəkilmədi. Dağlardan, qayalardan Şuşaya hücuma keçdik. Dostlarım cənnətməkan Şuşaya girdilər. Onların qarşısını heç kim kəsə bilməz... Anacan, güllə düz oynağımı dağıtdı. Yeriyə bilmirəm, qan dayanmır... Heyf ki, atamı sənə qovuşdura bilmədim. Atamın üzünü görmədim, balm da məni şəkildən tanıyacaq. Zəhmətini halal et, qibləgahım. Cənnətdə görüşərik. Oğlun Babək.7 noyabr 2020."(səh-122).

Babəkin şəhid olması Nərmin ananı sevindirirdi. Bu şəhidlik həm də ananı etirazçı, dirənişçi ovqata kökləyirdi. Nə hökümət rəsmiləri ananın qınaq obyektinə, tənqid hədəfinə çevrilirdilər.

Təəccüblənirdi ana Babəkin şəhidliyindən sonra ona gostərilən dəbdəbə və təmtərağa. Halbuki Babək sağ olana qədər yerli hakimiyyətin bir nümayəndəsi belə Nərmin ananın qapısını döyüb məişət şəraiti ilə maraqlanmamışdı:

"...Amma bu təmtərağın heç olmazsa yüzdə birini sağlığında görmək yaxşı olmazdımı? Niyə bir bu cür varlı-karlı ölkədə dilənçi kimi yaşayırıq? Niyə kimlərsə vardövlətinin sayını itirir, itinə-pişiyinə paçka ilə pul xərcləyir, kimlərsə gündəlik bir tikə çörək üçün zülmlərə qatlaşmalı olur?...Mənim suallarım böyük Yaradana və onun yerdəki rəhbərlərinədir. Niyə "qa" deyənin dilini kəsir, "qu" deyənin gözlərini çıxarırlar? Bəli, bunları yerdəki rəhbərlər edirlər."(səh-132). Nərmin ananın sosial etirazları hökümətə, xüsusən yerli icra orqanlarına çağırışları, uca tanrıya səslənişləri Ədalətin, Əziz müəllimin, Kommunist Əmirin və başqalarının dedikləri ilə eynisəciyyəli, eyniməzmunludur.Hamı, hər kəs sosial ədalətsizliklərdən, məmurların özbaşınalığından, laqeydlik və biganəliyindən, xalq-məmur birliyinin, yaxınlığının olmamasından şikayətlənir. Və bu obrazların məmurlar haqqında dediklərindən belə çıxır ki, yoxdur məmləkətdə bir elə məmur ki, xalqa yaşatsın iftixar, qürur. Ədalətli, insaflı bacarıqlı, qayğıkeş məmurlarımız az olsa da, fəxr ediləsi, qürur duyulası, el qeyrətlisi, yurd hünərlisi vətənpərvər oğul və qızlarımız çoxdur, el-obaya başucalığı, üzağlığı gətirən şəhid və qazilərimiz, veteran və döyüşçülərimiz ulduzlar sanı, ulduzlar qədərdir. Ölkə məhz bu hünərvərlərin, bu vətənsevərlərin əzmi və qüdrətilə, çalışqanlığı və fədakarlığı ilə irəli addımlayır, dünənin ətalət və kəsafətindən qurtulur, özünün bəxtiyar və xoşbəxt günlərinin əllərini sıxır.

Belə xoşbəxt günlərinə qovuşan, belə bəxtiyar yaşayan kəndlərdən biri yazıçının romanının mərkəzinə qoyduğu Ərənlər kəndidir. Azərbaycan coğrafiyasında belə bir kənd yoxdur. Bu, yazıçı təxəyyülünün məhsulu, yazıçı fantaziyasının icadıdır, həm də uğurlu-nurlu icadıdır. Bu söz öz leksik-lüğəti mənasında ululuq, qədimlik, qorxmazlıq, comərdlik, alplıq, qəhrəmanlıq...kimi milli-mənəvi dəyərləri ehtiva edir. Mənşə etibarilə qədim türk sözüdür, pafosludur, poetikdir. Yazıçı müharibə dövrü Azərbaycan kəndlərində cərəyan edən hadisə və əhvalatları Ərənlər kəndinin üzərinə köçürmüşdür. Ərənlər Azərbaycan kəndlərinin ümumiləşdirilmiş və tipikləşdirilmiş obrazı, simasıdır. Ərənlər tamın, bütövün bir parası, bir zərrəsidir. Zərrədə tamı, küli göstərmək, əks etdirmək hünərdir. Yazıçı Qafar Cəfərli romanında bu hünəri göstərmişdir, yəni damlada dəryanı əks etdirə bilmişdir.

"Tanrının göz yaşları" romanında yazıçı öz romantikasına da qol-qanad vermişdir. Əlbəttə bu romantika mücərrəd-xəyali bir aləmə yox, ünvanı dəqiq məlum bir ölkəyə-Azərbaycana, Azərbaycanın Ərənlər kəndinə qanadlanır. Romanda epiloqəvəzi kimi verilmiş "İyirmi beş ildən sonra" fəsli bizi Ərənlər kəndinin parlaq sabahına, Ərənlər kəndinin sosial-iqtisadi-mədəni yüksəlişinə səyahətə aparır. Heyrət, təəccüb bürüyür oxucunu. Oxucu görür ki, kənd 25 il öncəki gerideqalmış kənd deyil. Burada hər addımbaşı dövlətin qayğısı, diqqəti hiss olunur: kənd qəsəbə statusludur, kənddə bolluq-firavanlıqdır, xoş gün-güzəranlıqdır. Mədəni-maarif ocaqları, baxçalar, məktəblər, xəstəxanalar qapılarını taybatay kəndin üzünə açır. Yollara asfalt döşənib. Evlər su, qaz, elektriklə təmin edilir. Çörək sexləri, ticarət obyektləri işləyir. Maaşlar, pensiyalar vaxtında verilir. Yaşlılar, qazilər, veteranlar pulsuz göndərişlə müalicə və istirahətə göndərilir. İstedadlı gənclərə təhsili davam etdirmək üçün maddi yardım edilir. Kənd camaatı qol-boyundur səadətlə, şəfqətlə, xoşbəxtlik və ülfətlə. Adamlar bir-birini aldatmır, bir-birinə yalan danışmır, bir-birinə badalaq atmır... Burada-Ərənlər kəndində nəsillər arasındakı əxlaqi-mənəvi bağlılıq və münasibətlər ürək açır, ruh oxşayır.Köhnə nəslin nümayəndələrilə (Pərviz, Qədir, Fərhad...) yeni nəslin nümayəndələri (Müşfiq, Murad, Tural...) arasındakı görüşlər və səmimi danışıqlar atalar və oğullar varisliyinin qırılmaz və sarsılmazlığının ən bariz, ən əyani görsənişidir.

Cavanların ədəb-ərkanı,

mərifət-qanacaqları qocaları sevindirir və onlar əmin-yəmindirlər ki, kəndin (habelə millətin-xalqın) gələcəyi məhz bu savadlı-təhsilli-istedadlı gənclərin əlində olacaq. Bu gəncləri dinlədikcə, onlardan zövq aldıqca qocaların köksü sevincdən qabarır və bu sevinci Fərhad kişi dostlarıyla belə bölüşür:-"Bilirsiz, ot kökü üstə bitər. Onların hər ikisinin(Təbriz oğlu Muradı və Qorxmaz oğlu Turalı nəzərdə tutulur-M.X) nəslində Əsəd müəllim. Qeyrət kişi kmi düz, ədalətli, həmişə haqqın tərəfində duran kişilər olub. İndinin özündə də hamı onları böyük sevgi ilə xatırlayır. Düz deyiblər ki, insanı yaşadan əməlləridir. Bu kişilərin nəslindən elə bu cür oğullar da yetişməlidir"(səh 148).

Ərənlər kəndinin qəbirstanlığı kənd camaatına and yeri, səcdəgahdır, Kəbədir, Mədinədir.

Hər il Novruz bayramında kənd dəstə-dəstə oraya axışır, doğmalarını və habelə Vətən yolunda qurban getmiş, şəhidlik zirvəsində bərqərarlaşmış igidlərin məzarlarını dönə-dönə ziyarət edir, qəbirləri üstündə gül-çiçəklərdən dağlar ucaldırlar. Diqqət çəkəndir ki, şəhidlərini qəbrini daha çox gənclər-cavanlar ziyarətə gəlirlər.Ziyarətçilərin içində şəhidlərin qohum-qardaşları, oğul-uşaqları, nəvə-nəticələri, keçmiş döyüşçü yoldaşları xüsusilə fərqlənirlər. Budur, Cəmil oğlu şəhid Babəkin, şəhid anası Nərmin Miralim qızının qoşa məzarları. Birində oğul yatır, birində ana. Doğmaları-oğulları Cəmil, gəlinləri Vəfa, nəvələri Babək ziyarətə gəlib bu müqəddəsləri güllə-çiçəklə, yüz-yüz iftixar və qürurla! Qəbirləri ziyarətdən sonra kapitan Cəmil qoşa məzarlara, müraciətlə "İcazə ver gedim, qəhrəman şəhidim! Icazə ver gedim, gülüzlü nənəm! Allaha əmanət olun-deyib məzarların önündə təzim etdi"(səh157). Romanın qəbirstanlıq epizodunda da oxucu nəsillər arasındakı mənəvi dəyərlərin sıx-sıx bağlılığını görür və buna qəlbən sevinir. Sevinir ki, yaxşı mütərəqqi ənənələr ölmür, nəsildən-nəsilə ötürülür, yurd birliyi uğrunda mübarizə atadan oğula, oğuldan nəvəyə keçir. Cevinir ki, birinin həyat və döyüş yolu sonrakılara görk-nümunə olur.

Yazıçının gənc qəhrəmanları: Murad, Tural, Müşfiq, Cəmil Babək ön və arxa cəbhələrdə qalib gəlmiş bir nəslin davamçılarının, yeni Azərbaycanın həqiqi cahillərinin, real qurucularının bədii surətləridir.

"Tanrının göz yaşları"

romanı mürəkkəbsüjetli, mürəkkəbkomfozisiyalı əsər deyil.Sujet xətti şaxələnmir, yığcam, lakonikdir. Təsvir edilən hadisə və əhvalatlarda bütün kənd iştirak edir, bütün kənd hadisələrin içindədir. Elə hadisələri də oxusu kənd camaatının dilindən eşidir.Romanda üz-üzə dayanan, mənafeləri toqquşan iki cəbhə, iki qütb yoxdur."Kənd üz-üzədir MÜHİTlə, ZƏMANƏilə. Kənd camaatı etirazlanır MÜHİTin hoqqabazlıq vəyaramazlıqlarına-Kənd camaatı protesto edir MÜHİTin sosial-iqtisadi çətinliklərinə. Kənd camaatı dirənişçidir MÜHİTin meydan açdığı, yaşıllıq yandırdığı rüşvətxorluğa, saxtakarlığa, talançılığa, yalançılığa. Kənd camaatı hiddətlənir MÜHİTin işsizlik bəlasına, zavod-fabriklərin yoxluğuna, laydivar oğulların ayaq üstdə qocalmasınavə bir parça çörək naminə Rusiya çöllərinə səpələnməsinə. Kənd camaatı qəzəblidir mədəni-maarif ocaqlarının yerlə yeksan edilməsinə, elmin, təhsil və səhiyyənin çöküşünə. Deməli kənd camaatı daha qorxulu bir düşmənlə-MÜHİTlə əlbəyaxadadır, MÜHÜTlə savaşda, dava-dalaşdadır. Əsərin sonunda məlun olur ki, savaşdan kənd camaatı (xalq) qazanır, kənd camaatı faydalanır. Kənd qalib gəlir. Bu haqqın-ədalətin qələbəsi, bu, xeyrin-xeyirxahlıqların zəfəridir. Romanın son cümləsi də bizim fikrimizin təsdiqi kimi səslənir: "Təbiətdəki əsrarəngiz gözəlliklə insanların əhvalları bir-birini tamamlayırdı"(səh157).

Qafar Cəfərlinin "Tanrının göz yaşları" romanının dili axıcı-rəvandır, emosional-ifadəlidir, canlı-diridir, dilin normativ vahidlərilə (təsbeh və metafozalarla, epitet və metonimiyalarla mübaliğə və litotalarla...) və habelə xalq təfəkkürünün məhsulu frazeoloji birləşmələrlə (ilk poetik nümunələrlə) zəngindir.

Romandakı hadisələr Cənub bölgəsində-əsasən talışlar yaşayan coğrafiyada cərəyan etdiyi üçün obrazların dilində (daha çox Ədalətin nitqində) talışdilli söz-ifadə və cümlələrə də təsadüf edilir-merdon həmə mardin; bə şaka pul lazime; im merd keyfdi, keyf... Bu tipli cümlələr romanın leksik bazasını daha da zənginləşdirir, xəlqilik və millilik ruhunu qədərincə gücləndirir.

Qafar Cəfərlinin bu sanballı əsərindən çıxan ədəbi-bədii nəticə imkan verir deyək ki:

"Tanrının göz yaşları" Azərbaycan xalqının dərd və ağrılarının ehtiyac və məhrumiyyətlərinin göz yaşı romanıdır.

"Tanrının göz yaşları" bütün şəhid analarının, bütün şəhid ailələrinin göylərə-yerlərə sığmayan fəryad-amanıdır.

"Tanrının göz yaşları" Azərbaycan azadlığı uğrunda sağlamlığını itirən qəhrəman qazilərimizə ucaldılan SÖZ, RUH abidəsidir.

"Tanrının göz yaşları" arxa cəbhədə xalqa-millətə laqeydlik-biganəlik sərgiləyən və övladlarını müharibədən yayındıran "vətənpərvər" məmurlara yazıçının sarsıdıcı zərbəsidir.

"Tanrının göz yaşları" bu gün də dünyanı qan dənizində boğmağa can atan müharibə hərislərinə bir müharibə veteranının barmaq hədəsi, bir humanist yazıçının vətəndaş mövqeyi, vətəndaş iradəsidir.

İdeya-bədii yükü sanballı, məna-məzmunca tutumlu bir əsər ortalığa qoyduğu üçün yazıçı həmkarıma çox-çox təşəkkürlər, uzun-uzun ömürlər!